

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizărilor nr. 127g/2021 și nr. 176g/2021

privind excepția de neconstituționalitate
a unor dispoziții din articolul 448 alin. (2) și (3) din Codul
contravențional
*(calcularea termenului de contestare a deciziei agentului constatator
privind cauza contravențională)*

CHIȘINĂU

22 martie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizările înregistrate la 2 iunie 2021 și, respectiv, la 27 iulie 2021,

Examinând admisibilitatea sesizărilor menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 22 martie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea nr. 127g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 448 alin. (3) din Codul contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, și a textului „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale, persoana față de care a fost emisă decizia poate fi repusă în termen, la cerere, de către instanța de judecată competentă să examineze contestația” din articolul 448 alin. (2) din Codul contravențional, ridicată din oficiu de dl judecător Victor Sandu, în dosarul nr. 5r-4862/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana.

2. De asemenea, la originea cauzei se află și sesizarea nr. 176g/2021 privind excepția de neconstituționalitate a textului „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale” din articolul 448 alin. (2) și (3) din Codul contravențional, ridicată de dl avocat Valentin Fediuc, în interesele dlui Nicolai Boicenco, în dosarul nr. 4r-1929/20, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

3. Sesizările privind excepția de neconstituționalitate au fost trimise la Curtea Constituțională de dl judecător Victor Sandu din cadrul Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, și, respectiv, de un complet de judecată de la Curtea de Apel Chișinău format din dnii Stelian Teleucă și Ghenadie Morozan și dna Silvia Cecan, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

4. Având în vedere identitatea de obiect a sesizărilor, Curtea a decis conexarea acestora într-un singur dosar, în baza articolului 43 din Codul jurisdicției constituționale, fiindu-i atribuit numărul 127g/2021.

A. Circumstanțele litigiului principal

a) Circumstanțele cauzei contravenționale nr. 5r-4862/2020 (sesizarea nr. 127g/2021)

5. La 27 august 2017, un agent constatator al Inspectoratului de Poliție Centru a întocmit un proces-verbal cu privire la comiterea contravenției prevăzute de articolul 354 [*huliganismul nu prea grav*] din Codul contravențional de către dl Iurie Lupu și a decis să-i aplice o amendă în mărime de 500 de lei.

6. La 7 februarie 2018, agentul constatator a trimis unui executor judecătoresc decizia de aplicare a sancțiunii, în vederea intentării procedurii de executare silită a amenzii. La 30 decembrie 2019, amenda în discuție a fost achitată de o persoană terță.

7. Pe 8 decembrie 2020, dl Iurie Lupu a formulat o contestație împotriva deciziei de sancționare, invocând că abia pe 9 noiembrie 2020 a aflat despre ea și, totodată, a solicitat repunerea în termen pentru contestarea deciziei de sancționare.

8. Printr-o încheiere din 12 mai 2021, dl judecător Victor Sandu de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, a ridicat din oficiu excepția de neconstituționalitate a articolului 448 alin. (3) din Codul contravențional și a textului „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale, persoana față de care a fost emisă decizia poate fi repusă în termen, la cerere, de către instanța de judecată competentă să examineze contestația” din articolul 448 alin. (2) din Codul contravențional și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

b) Circumstanțele cauzei contravenționale nr. 4r-1929/20 (sesizarea nr. 176g/2021)

9. La 11 iulie 2016, un agent constatator al Inspectoratului de Poliție Centru a întocmit un proces-verbal cu privire la comiterea contravenției prevăzute de articolul 69 alin. (1) [*injuria*] din Codul contravențional de către dl Nicolai Boicenco și a decis să-i aplice o amendă în mărime de 600 de lei.

10. Agentul constatator a trimis unui executor judecătoresc decizia de aplicare a sancțiunii, în vederea intentării procedurii de executare silită a amenzii.

11. La 4 septembrie 2019, dl Nicolai Boicenco a formulat o contestație împotriva deciziei de sancționare, invocând că a aflat de la executorul judecătoresc despre faptul că a fost tras la răspundere contravențională și că abia pe 21 august 2019 a primit de la agentul constatator o copie a procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei de sancționare.

12. La 4 mai 2020, printr-o hotărâre a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost respinsă contestația dlui Nicolai Boicenco ca tardivă.

13. Dl avocat Valentin Fediuc a formulat, în interesele dlui Nicolai Boicenco, un recurs împotriva hotărârii primei instanțe.

14. Pe parcursul examinării recursului, dl avocat Valentin Fediuc a ridicat, în interesele dlui Nicolai Boicenco, excepția de neconstituționalitate a textului „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale” din articolul 448 alin. (2) și (3) din Codul contravențional.

15. Printr-o încheiere din 7 iulie 2021, Curtea de Apel Chișinău a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

16. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

17. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 448

Contestația împotriva deciziei agentului constator asupra cauzei contravenționale

„(1) Contravenientul, victima sau reprezentantul acestora, procurorul, dacă este parte în cauza contravențională, în cazul în care nu sunt de acord cu decizia agentului constator sau în cazul în care aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor procesuale stabilite de prezentul cod, sunt în drept să conteste decizia emisă asupra cauzei contravenționale. Termenul de contestare a deciziei agentului constator este de 15 zile de la data emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă în condițiile art. 447¹ alin. (8).

(2) În cazul omiterii termenului prevăzut la alin. (1) din motive întemeiate, **dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale**, persoana față de care a fost emisă decizia poate fi repusă în termen, la cerere, de către instanța de judecată competentă să examineze contestația.

(3) Persoana față de care a fost emisă decizia și care a lipsit atât la examinarea cauzei, cât și la pronunțarea deciziei și nu a fost informată despre decizia emisă poate contesta decizia agentului constator și peste termen, **dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii contravenționale sau a perceperii despăgubirii materiale**.

[...].”

18. Prevederile relevante ale Codului de executare, adoptat prin Legea nr. 443 din 24 decembrie 2004, sunt următoarele:

Articolul 60

Intentarea procedurii de executare

„[...]

(3) În termen de 3 zile după primirea documentului executoriu, executorul judecătoresc emite o încheiere cu privire la intentarea procedurii de executare, pe care o expediază părților în procedura de executare în cel mult 3 zile de la emiterie, și propune debitorului de a executa documentul executoriu în termen de 15 zile, fără să întreprindă acțiuni de punere în executare a documentului executoriu. La încheierea cu privire la intentarea procedurii de executare va fi anexat borderoul de calcul al cheltuielilor de executare legate de plata taxei de intentare și de arhivare a dosarului de executare. Debitorului i se va expedia și copia documentului executoriu, certificată de executorul judecătoresc. Curgerea termenului începe din momentul comunicării debitorului a încheierii cu privire la intentarea procedurii de executare în condițiile art.67 din prezentul cod.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepțiilor de neconstituționalitate

19. Autorii sesizărilor afirmă că în baza articolului 448 alin. (2) și (3) din Codul contravențional, dacă persoana a luat cunoștință de decizia de sancționare după 15 zile de la începerea executării sancțiunii contravenționale, atunci ea se va afla în imposibilitatea repunerii în termen pentru contestare și, în consecință, contestația sa nu va fi examinată în fond.

20. Autorii sesizărilor mai afirmă că prevederile contestate îngrădesc dreptul persoanei la soluționarea cauzei sale de către instanța de judecată într-un mod echitabil. În acest sens, ei fac trimitere la Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 19 martie 2019, în care Curtea a stabilit că dreptul de a formula o contestație nu poate fi exercitat în mod efectiv decât de la data la care persoanei i se aduce la cunoștință actul contestat.

21. În opinia lor, prevederile contestate contravin articolului 20 în coroborare cu articolele 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

22. Examinând admisibilitatea sesizărilor privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

23. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

24. Curtea observă că sesizările privind excepția de neconstituționalitate au fost ridicate de către un judecător din oficiu și de către o parte în proces. Astfel, sesizările sunt formulate de către subiectele cărora li s-a conferit acest drept în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

25. Obiectul sesizării nr. 127g/2021 îl reprezintă articolul 448 alin. (3) din Codul contravențional și textul „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale, persoana față de care a fost emisă decizia poate fi repusă în termen, la cerere, de către instanța de judecată competentă să examineze contestația” din articolul 448 alin. (2) din Codul contravențional.

26. Totodată, obiectul sesizării nr. 176g/2021 îl reprezintă textul „dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale” din articolul 448 alin. (2) și (3) din Codul contravențional.

27. Prevederile contestate nu au constituit anterior obiect al controlului de constituționalitate.

28. Sesizările privind excepția de neconstituționalitate au fost formulate în două cauze contravenționale în care se pretinde că persoanele ar fi luat cunoștință de procesul-verbal cu privire la contravenție mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii. Prin urmare, Curtea admite că prevederile contestate pot fi aplicate de către instanțele în fața cărora a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

29. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 44 din 1 aprilie 2021, § 20; DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

30. Autorul sesizării nr. 127g/2021 a afirmat că prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3) [*preeminența dreptului*], 4 [*drepturile și libertățile omului*], 7 [*Constituția, Lege Supremă*], 16 [*egalitatea*], 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 23 alin. (2) [*calitatea legii*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

31. Totodată, autorul sesizării nr. 176g/2021 a invocat că prevederile contestate contravin articolelor 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*] și 26 [*dreptul la apărare*] din Constituție.

32. Potrivit articolelor 24 alin. (2) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 39 din Codul jurisdicției constituționale, sesizarea trebuie să fie motivată. Autorul sesizării nr. 127g/2021 nu a argumentat incidența articolelor 1 alin. (3), 4, 7 și 21 din Constituție. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile sesizările formulate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (DCC nr. 54 din 13 aprilie 2021, § 25; DCC nr. 147 din 28 septembrie 2021, § 45).

33. De asemenea, nici din argumentele autorului sesizării nr. 176g/2021 nu se poate constata incidența articolelor 21 și 26 din Constituție. Autorul sesizării nu a demonstrat că prevederile contestate afectează prezumția de nevinovăție și, respectiv, dreptul la apărare.

34. Cu privire la articolele 23 și 54 din Constituție, Curtea a reținut, în jurisprudența sa, că acestea sunt aplicabile doar în coroborare cu un drept fundamental incident (a se vedea HCC nr. 29 din 12 decembrie 2019, § 19; HCC nr. 31 din 23 septembrie 2021, § 29). Prin urmare, în continuare, Curtea va verifica incidența articolului 20 din Constituție, invocat de autorii sesizărilor.

35. Curtea reiterează că dreptul de a formula o contestație nu poate fi exercitat în mod efectiv decât de la data la care persoanei i se aduce la cunoștință actul contestat. În caz contrar, el riscă să devină unul teoretic și iluzoriu. De vreme ce statul garantează un drept, acesta trebuie să creeze premisele realizării acestuia (HCC nr. 6 din 19 martie 2019, § 61; DCC nr. 106 din 1 iulie 2021, § 32).

36. Sub acest aspect, Curtea constată că în baza articolului 448 alin. (1) din Codul contravențional, contravenientul, victima sau reprezentantul acestora, precum și procurorul, dacă este parte în cauza contravențională, în cazul în care nu sunt de acord cu decizia agentului constator sau în cazul în care aceasta a fost emisă cu încălcarea normelor procesuale stabilite de cod, sunt în drept să conteste decizia emisă asupra cauzei contravenționale. Termenul de contestare a deciziei agentului constator este de 15 zile de la data emiterii acesteia sau, pentru părțile care nu au fost

prezente la ședința de examinare a cauzei contravenționale, de la data înmânării copiei de pe decizia respectivă.

37. Curtea reține că teza a II-a a alin. (1) din articolul 448 din Codul contravențional distinge două situații: (i) decizia agentului constator este întocmită în prezența contravenientului; și (ii) decizia agentului constator este întocmită în lipsa contravenientului. În prima situație, termenul de contestare (*i.e.* 15 zile) curge de la data când a fost întocmită decizia și, respectiv, a fost înmănată o copie a acesteia. În a doua situație, termenul de contestare curge de la data înmânării contravenientului care nu a fost prezent la ședința de examinare a cauzei contravenționale a copiei deciziei. Aceasta este regula generală.

38. Totodată, conform alin. (2) al articolului 448 din Codul contravențional, în cazul omiterii termenului prevăzut la alin. (1) din motive întemeiate, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii sau a perceperii despăgubirii materiale, persoana față de care a fost emisă decizia poate fi repusă în termen, la cerere, de către instanța de judecată competentă să examineze contestația.

39. De asemenea, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, persoana față de care a fost emisă decizia și care a lipsit atât la examinarea cauzei, cât și la pronunțarea deciziei și nu a fost informată despre decizia emisă poate contesta decizia agentului constator și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării sancțiunii contravenționale sau a perceperii despăgubirii materiale.

40. În același timp, Curtea constată că articolul 60 din Codul de executare, adoptat prin Legea nr. 433 din 24 decembrie 2004, reglementează intentarea procedurii de executare. În conformitate cu alin. (3) al acestui articol, „în termen de 3 zile după primirea documentului executoriu, executorul judecătoresc emite o încheiere cu privire la intentarea procedurii de executare, pe care o expediază părților în procedura de executare în cel mult 3 zile de la emitere, și propune debitorului de a executa documentul executoriu în termen de 15 zile, fără să întreprindă acțiuni de punere în executare a documentului executoriu. La încheierea cu privire la intentarea procedurii de executare va fi anexat borderoul de calcul al cheltuielilor de executare legate de plata taxei de intentare și de arhivare a dosarului de executare. Debitorului i se va expedia și copia documentului executoriu, certificată de executorul judecătoresc. Curgerea termenului începe din momentul comunicării debitorului a încheierii cu privire la intentarea procedurii de executare în condițiile articolului 67 din prezentul cod.”

41. Prin urmare, în acest caz, persoana sancționată contravențional poate contesta decizia agentului constator în termen de 15 zile de la data comunicării încheierii cu privire la intentarea procedurii de executare.

42. În acest sens, Curtea subliniază că principiul preeminenței dreptului reclamă ca autoritățile și instanțele de judecată din Republica Moldova să interpreteze și să aplice legea ca făcând parte dintr-un sistem

juridic coerent, nu în mod izolat și prin ignorarea altor norme relevante (a se vedea DCC nr. 5 din 18 ianuarie 2022, § 26 și jurisprudența citată acolo).

43. În consecință, Curtea nu constată existența vreunei ingerințe în articolul 20 din Constituție. Pentru că nu s-a constatat existența vreunei ingerințe într-un drept fundamental, Curtea nu poate reține nici incidența articolelor 23 și 54 din Constituție.

44. Prin urmare, pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizările privind excepția de neconstituționalitate sunt inadmisibile și nu pot fi acceptate pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibile* sesizările nr. 127g/2021 și nr. 176g/2021 privind excepția de neconstituționalitate ridicată din oficiu de dl judecător Victor Sandu, în dosarul nr. 5r-4862/2020, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, precum și de dl avocat Valentin Fediuc, în interesele dlui Nicolai Boicenco, în dosarul nr. 4r-1929/20, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 22 martie 2022

DCC nr. 28

Dosarul nr. 127g/2021